

процесу, а й від розуміння майбутнім фахівцем того, що здобуті ним знання він зможе застосувати в майбутній професійній діяльності. І за таких умов має бути створена дієва державна програма підтримки молодих спеціалістів. Та, на жаль, останнім часом держава майже повністю переклала на вищі навчальні заклади процеси регулювання підготовки фахівців для потреб національної економіки.

Ще однією причиною слабого рівня підготовки сучасних молодих спеціалістів є відсутність тісної співпраці між закладами освіти та відповідними фаховими підприємствами. Так, підприємства не хочуть приймати на роботу спеціалістів з посереднім рівнем знань та навичок. Звісно, що й студенти прагнуть якнайкраще підійти за своїм професійним та психофізичним рівнем до обраної посади, але в більшості випадків переоцінюють власні знання та навички і не отримують на початковому етапі бажаного результату – високої заробітної плати. Тому необхідно на рівні держави створювати дієвий механізм взаємодії між навчальними закладами, підприємствами, громадськими організаціями та державними органами, діяльність якого буде спрямована на забезпечення професійної підготовки фахівців з вищою освітою згідно із потребами ринку праці, як в нашій країні, так і за її межами. Такий механізм має базуватися на:

- моніторингу ринку праці з метою визначення його потреб та оцінки можливостей вищих навчальних закладів задовольнити їх;
- впровадженні освітніх програм у навчальний процес із врахуванням вимог працедавців до компетентностей майбутніх фахівців;
- створенні надійної та ефективної системи профорієнтації серед майбутніх студентів, із врахуванням потреб ринку праці в майбутньому;
- створенні відповідного законодавчого поля щодо захисту прав молодих фахівців;
- розробленні критеріїв визначення рівня рейтингу вищого навчального закладу з метою надання якісних освітніх послуг та ін.

Отже, забезпечення якості підготовки фахівців у вищій школі має ґрунтуватися на потребах ринку праці та мати дієву підтримку від держави, що дозволить закладам вищої освіти відстежувати тенденції ринку праці та корегувати свої діяльність відповідно до його вимог.

Н. М. Каменева

БЕЗАЛЬТЕРНАТИВНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ У ТЕХНІЧНИХ ВИШАХ

Не отримавши відповідної економічної загальнотеоретичної підготовки, дає все більше про себе знати проблема інформаційного вакууму і відсутності широкого економічного мислення молодого фахівця. Ця проблема "замикається" не лише на відсутності загальнотеоретичної економічної підготовки випускників вищої школи – на знаннях заради

знань. Вона пов'язана з проблемою відсутності економічного мислення, економічної культури і нездатністю орієнтуватися в економічному середовищі (а не тільки в господарюючому суб'єктові, що відповідає змісту профілю підготовки). Нижче, як порівняння, наведемо приклади розгляду соціально економічних проблем в контексті економічної теорії і економіки з "прив'язкою" до відповідної сфери діяльності.

Таблиця – Дані питання в контексті економічної теорії і галузевої економіки

Зміст	Економічна теорія	Економіка галузі
Економічна система	На усіх рівнях управління економікою	На рівні галузі, її господарюючого суб'єкта
Економічні ресурси	На усіх рівнях управління економікою	Підприємства, що виробляє конкретну продукцію
Людський капітал	На усіх рівнях управління економікою	Підприємства
Економічні цілі і протиріччя	Система економічної мети і протиріччя	Максимізація комерційного результату від конкретної діяльності поза існуючих протиріч
Власність	Як економічна категорія	Як правова категорія
Інвестиції	Комерційні та некомерційні	Комерційні
Соціальні аспекти економіки	На всіх рівнях управління економікою	На рівні підприємства або не розглядаються
Інновації	З позиції законів функціонування постіндустріальної економіки	Як технічні нововведення стосовно конкретному виробництву
Роль держави в економіці	Функції держави та механізми їх реалізації, ефективність державної економічної політики	На рівні галузевого законодавства або не розглядається
Соціально-економічні проблеми домогосподарства	Розглядаються з позиції віднесення сектора домогосподарств до найважливішого сектора економіки	Не розглядаються
Проблеми суспільного вибору	Розглядаються з позиції віднесення їх до базових проблем розвитку суспільства	Не розглядаються

Перша проблема пов'язана з особливостями організації процесу навчання. Технічний виш, як правило, здійснює підготовку інженерів і бакалаврів за переконливою кількістю напрямів. Другою організаційною проблемою є флексибілізація освітніх стандартів, що привело до відсутності уніфікації у базовій частині гуманітарного і соціально-економічного циклу освітніх програм.

Перші труднощі призводять до того, що, з одного боку, організація навчального процесу спрямована на укрупнення лекційних потоків, а з іншого – стандарти за усіма напрямами передбачають різну кількість годин на освоєння дисципліни. Причому основним утрудненням є також необов'язковий характер вивчення дисципліни "Економіка" в стандартах різних технічних напрямів. У окремих випадках науково-методичні ради інститутів у рамках технічного вишу намагаються прийти до деякої єдиної концепції по кількості академічних годин на освоєння дисципліни хоч би у рамках потоків, проте, така практика має селективний характер.

Третя проблема організаційного характеру тісно взаємозв'язана з попередніми, оскільки йдеться про наслідки відсутності уніфікації стандартів у базовій частині гуманітарного і соціально-економічного циклів освітніх програм.

Так, вже згадувалося про факт необов'язковості включення теоретичних основ економіки в навчальний план підготовки бакалаврів технічних напрямів. Окрім обов'язковості цієї дисципліни наявні відмінності у кількості годин, що вже згадувалося, а так само в назвах дисциплін. Так, наприклад, у більшості випадках теоретичні основи економіки вивчаються у рамках дисципліни "Економіка", але також зустрічаються назви "Економічна теорія", "Основи економічної теорії" і "Основи економічних теорій". Але не в усіх технічних вишах ця проблема є актуальною. Наприклад, в НТУ "ХПІ" нині економічна теорія як навчальна дисципліна включена в усі існуючі в університеті основні освітні програми, викладається на усіх факультетах і спеціальностях у рамках бакалаврата. У ряді технічних вишів відсутність уніфікації стандартів і освітніх програм інженерних напрямів викликає конкуренцію серед забезпечувальних кафедр. Природно, що будь-який фахівець у галузі економіки знайомий з її теоретичними основами, проте частенько, спеціалізуючись на галузевій економіці, викладач читає лекції з теорії, а це не підвищує якість викладання.

О. Г. Кірдіна

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКУ

Методика викладання спеціальних дисциплін у системі вищої освіти постійно вдосконалюється і трансформується під впливом об'єктивних чинників. Базуючись на підходах до навчально-пізнавальної діяльності